

Ny dom fra Høyesterett: Dansk rett gjelder for erstatningskrav fra kranbilfører skadet i Norge

Mohsin Ramani
Partner, Head of Insurance

Stian Ohm Netland
Fast advokat

Høyesterett konkluderte 21. juni 2024 med at en dansk kranbilfører ikke kunne kreve erstatning overfor arbeidsgiverens danske forsikringselskap, selv om skaden oppstod i Norge. Dommen inneholder uttalelser av generell interesse vedrørende lovvalg ved erstatningskrav utenfor kontrakt og skillet mellom erstatningsansvar og forsikringsdekning.

Kranbilføreren ble alvorlig skadet i en ulykke under utbyggingen av vindmøller i Norge. Kranbilen var registrert i Danmark, eid av førerens danske arbeidsgiver og forsikret hos et dansk forsikringselskap. Forsikringen dekket imidlertid ikke skade på føreren av kranbilen. Denne type unntak for personskade er tillatt etter dansk rett, men ikke etter norsk rett og bilansvarsloven. Kranbilføreren tok derfor ut stevning for norske domstoler med krav om erstatning overfor forsikringselskapet etter bilansvarsloven. Spørsmålet for Høyesterett var dermed om danske eller norske lovregler skulle anvendes. Både ting- og lagmannsretten hadde kommet til at saken skulle avgjøres etter norsk rett under henvisning til forsikringslovvalgsloven § 6.

Høyesterett foretok først en nærmere tolkning av bilansvarslovens bestemmelser om erstatningsansvar og forsikringsplikt. Bilansvarsloven er bygget opp slik at den regulerer forsikringselskapets ansvar *direkte overfor skadelidte*. Dette står i kontrast til motorvognforsikringsdirektivet (2009/103/EF), som kun regulerer forsikringsdekningen. Ordningen skiller seg også fra nasjonal lovgivning på andre rettsområder. Den mer

normale ordningen er at skadevolderen er erstatningsansvarlig, og at skadelidte etter loven har en rett til å kreve erstatning direkte fra skadevolders forsikrings-selskap, se eksempelvis forsikringsavtaleloven § 7-6.

Bilansvarsloven og tilhørende forskrift inneholder utfyllende regulering av forsikringsplikten når en utenlandsk motorvogn benyttes i Norge. Alle utenlandske motorvogner skal ha forsikring som dekker ansvaret som følger av lovens kapittel II. Det er derimot ingen tilsvarende regler om det geografiske virkeområdet for reglene om erstatningsplikt i kapittel II. Høyesterett så derfor til forarbeidene, hvor det fremgår at avgrensningen av hvilke skader som har slik tilknytning til Norge at de utløser ansvar etter bilansvarsloven, må avgjøres etter alminnelige lovvalgsregler. Forsikringsplikten etter bilansvarsloven § 15 må følgelig ses i sammenheng med lovvalgsreglene som gjelder for erstatningsansvar etter loven. Forsikringsplikten omfatter ikke skade der lovvalgsreglene leder til at de norske erstatningsreglene ikke kommer til anvendelse.

Høyesterett vurderte deretter hvorvidt forsikringslovvalgsloven regulerte lovvalget i saken. Ettersom forsikringslovvalgsloven regulerer lovvalg i forsikringsavtaler, og erstatningskravet var et deliktskrav, kom ikke forsikringslovvalgsloven direkte til anvendelse. Spørsmålet var om erstatningsreglene i bilansvarsloven var «så nært knyttet til forsikringsavtalen» at det likevel var riktig å anvende lovvalgsreglene for forsikringsavtaler. Høyesterett kunne ikke se at det var grunnlag for en slik tolkning. Høyesterett viste da til at det må skilles mellom regler om erstatningsansvar og regler som gjelder forsikringsforholdet. Bilansvarsloven og EØS-reglene om motorvognansvar bygger også på et slikt skille. Høyesterett konstaterte derfor at lovvalgsreglene utenfor kontrakt gjelder for erstatningsansvaret, mens lovvalgsreglene i kontrakt gjelder for forsikringsdekningen.

Da verken bilansvarsloven, forsikringslovvalgsloven eller andre norske regler regulerte lovvalget, falt Høyesterett tilbake på Irma Mignon-formelen. Etter Irma Mignon-formelen skal saken avgjøres på grunnlag av rettsreglene i det land som saksforholdet etter en totalbedømmelse har nærmest tilknytning til, jf. Rt-2009-1537 (Bokhandleren i Kabul). På flere områder har det utviklet seg fastere regler fremfor den rene skjønnsmessige vurderingen av nærmest tilknytning.

I den konkrete vurderingen konstaterte Høyesterett at lovvalget måtte skje etter reglene som gjelder for erstatning utenfor kontrakt, og at Roma II-forordningen stod sentralt. Norge er ikke bundet av forordningen, men der vi ikke har avvikende lovregulering taler hensynet til rettsenhet for at vi ved avgjørelse av lovvalgsspørsmålet legger vekt på tilsvarende løsning som EU-landene. Hovedregelen etter Art. 4 nr. 1 er at loven i det land hvor skaden inntreffer, skal anvendes. Ved bilansvar vil det typisk være der den skadevoldende handlingen skjer. I denne saken ville det vært Norge. Høyesterett la imidlertid til grunn at Art. 4 nr. 2 inneholder en særregel, hvor den ansvarlige og skadelidtes «felles hjemlandsrett» er avgjørende. Uavhengig av skadestedet, blir partenes felles tilknytning til ett bestemt land avgjørende for lovvalget.

Høyesterett viste da til at både skadelidte, bilens eier og forsikrings-selskapet var danske, mens den eneste tilknytningen til Norge var at skaden hadde oppstått her. Høyesterett kom derfor til at skadelidtes erstatningskrav måtte reguleres av dansk rett. Forsikrings-selskapet ble dermed frikjent. Konklusjonen samsvarte også etter Høyesteretts syn med som det som ville fulgt av Irma Mignon-formelen og spørsmålet om nærmest tilknytning. Dommen fraviker med det den mer tradisjonelle oppfatningen om at krav om erstatning utenfor kontrakt har sterkest tilknytning til skadestedet.

Dommen kan leses i sin helhet [her](#).

